

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
і самостійної роботи студентів
спеціальності 292 "Міжнародні економічні відносини"
другого (магістерського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2021**

УДК 339.56(07.034)

E41

Укладач О. В. Лебідь

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу.

Протокол № 1 від 26.08.2020 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Експортно-імпортні операції [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань і самостійної роботи студентів спеціальності 292 "Міжнародні економічні відносини" другого (магістерського) рівня / уклад. О. В. Лебідь. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 46 с.

Подано методичні рекомендації до практичних завдань і самостійної роботи для студентів за навчальною дисципліною. Наведено основні питання теми, які вивчають за планом лекцій, подані умови практичних завдань і рекомендації щодо їх виконання. Запропоновано завдання для самостійної роботи та теми для написання есе. За кожною темою наведено завдання для самостійного вирішення та подальшого обговорення на практичних заняттях.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти другого (магістерського) рівня.

УДК 339.56(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2021

Вступ

Інтернаціоналізація і глобалізація економічних процесів створює підґрунтя для того, що більшість суб'єктів підприємницької діяльності здійснюють зовнішньоекономічну діяльність (далі – ЗЕД). Навіть вітчизняні виробничі, торгівельні або фінансові компанії, клієнтами яких є виключно резиденти, обов'язково так чи інакше здійснюють імпорتنі операції: імпортують сировину, комплектуючі, товар та/або фінансові ресурси. Вивчення особливостей здійснення експортно-імпорتنих операцій, обізнаність щодо їхнього супроводу та фінансового забезпечення створить конкурентні переваги майбутнім випускникам-магістрам на ринку працевлаштування.

Розпочинаючи вивчення навчальної дисципліни "Експортно-імпорتنі операції", студент має ознайомитися із програмою дисципліни, її структурою, змістом та обсягом кожного з навчальних модулів, формами й методами навчання, видами та методами контролю за знаннями, методикою оцінювання навчальної роботи.

Важливою складовою частиною навчального процесу є робота студента під час практичних занять. Навчальний час, відведений для аудиторної роботи студентів денної форми навчання, визначено навчальним планом, він становить 26,67 % (40 години) від загального обсягу навчального часу на вивчення цієї навчальної дисципліни (150 годин). Відповідно самостійна робота студента охоплює 110 годин або 73,33 %.

Метою роботи студента під час виконання практичних завдань в межах навчальної дисципліни "Експортно-імпорتنі операції" є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей щодо аналітичного, фінансового та організаційного забезпечення експортно-імпорتنих операцій суб'єкта господарювання. Основне завдання опанування навчальної дисципліни "Експортно-імпорتنі операції" полягає у вивченні механізму та інструментарію організації та забезпечення імпоротної та експортної діяльності підприємств, у формуванні системи теоретичних знань, прикладних умінь і навичок щодо здійснення експортних та імпорتنих операцій.

У ході самостійної роботи студент має стати активним учасником навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними та практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, брати на себе індивідуальну відповідальність за якість власної освітньої діяльності.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів із нормативними актами з питань регулювання різних видів ЗЕД, вітчизняною та зарубіжною спеціальною економічною літературою. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Основними видами самостійної роботи, запропонованими студентами є такі:

1. Робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
2. Вивчення основних термінів та понять за темами навчальної дисципліни.
3. Підготовка до лабораторних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
4. Контрольна перевірка кожним слухачем особистих знань за питаннями для самостійного поглибленого вивчення та самодіагностики.
5. Підготовка до поточного та підсумкового контролю.
6. Робота над есе, науковою статтею, тезами доповідей.

Самостійну роботу студент над засвоєнням навчального матеріалу з навчальної дисципліни може виконувати в бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах.

1. Індивідуальний план роботи студента

Робота студента над практичними завданнями відбувається під час аудиторних занять за планом, наведеним у табл. 1.

Таблиця 1

Індивідуальний план роботи студента над практичними завданнями

Назви тем	Види та форми завдань	Кількість годин	Планові терміни виконання за тижнями	Форми контролю та звітності
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
Організаційно-аналітичне забезпечення експортно-імпорتنних операцій				
Тема 1. Експортно-імпортні операції: поняття та призначення	Питання для обговорення: 1.1. Сутність та зміст ЗЕД, визначення експортно-імпорتنних операцій. 1.2. Платіжний баланс країни. 1.3. Звітність з експортно-імпортної діяльності. Розв'язання задач	4	1 – 2	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей)
Тема 2. Документи експортно-імпорتنних операцій та умови постачань	Питання для обговорення: 2.1. Характеристика зовнішньоекономічного контракту. 2.2. Види документів під час міжнародних постачань. 2.3. Базові умови постачань Інкотермс. Розв'язання задач	4	3 – 4	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей)
Тема 3. Валютні рахунки: особливості відкриття та обслуговування	Питання для обговорення: 3.1. Порядок відкриття та використання рахунків в іноземній валюті в Україні 3.2. Порядок відкриття та використання рахунків за межами України. 3.3. Валютні операції: сутність, види, умови здійснення. Розв'язання задач	4	5 – 6	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять

1	2	3	4	5
Тема 4. Міжнародні розрахунки за експортно-імпортними операціями	Питання для обговорення: 4.1. Сутність і співвідношення понять "міжнародні розрахунки" та "валютні операції". 4.2. Валюто-фінансові умови міжнародних розрахунків за експортно-імпортними операціями. 4.3. Ризики міжнародних розрахунків. Розв'язання задач	2	7	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
Змістовий модуль 2 Фінансове забезпечення експортно-імпортних операцій				
Тема 5. Платіжні системи і способи платежів під час експортно-імпортних операцій	Питання для обговорення: 5.1. Принципи функціонування і види міжнародних платіжних систем. 5.2. Авансові платежі і розрахунки між сторонами за відкритим рахунком. 5.3. Розрахунки з використанням чеків, платіжних карток та векселів. 5.4. Способи здійснення міжнародних платежів. Розв'язання задач. Презентація есе та їх обговорення	2	8	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час занять
Тема 6. Документарні форми розрахунків під час здійснення експортно-імпортних операцій	Питання для обговорення: 6.1. Міжнародні розрахунки за допомогою інкасо. 6.2. Міжнародні розрахунки за допомогою акредитиву. Розв'язування задач. Презентація есе та їх обговорення	4	9 – 10	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей)
Тема 7. Банківське гарантування експортно-імпортних операцій	Питання для обговорення: 7.1. Принципи та сутність банківського гарантування. 7.2. Учасники гарантійних відносин. Розв'язування задач. Презентація есе та їх обговорення	2	11	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей)

1	2	3	4	5
Тема 8. Банківське фінансування експортно-імпортних операцій	8.1. Види і форми міжнародного кредиту. 8.2. Міжнародний факторинг та форфейтинг. 8.3. Лізинг у фінансуванні зовнішньоекономічних угод. Розв'язування задач. Презентація есе та їх обговорення	4	12 – 13	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей)

Практичну роботу студента забезпечено системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни, розташованих на сайті ХНЕУ ім. С. Кузнеця з персональних навчальних систем. Звернутися до навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни "Експортно-імпортні операції" можна за посиланням: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5345>.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з дисципліни відбувається за індивідуальним планом, який наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Індивідуальний план самостійної роботи студента

Назви тем	Види та форми СРС	Кількість годин	Планові терміни виконання за тижнями	Форми контролю та звітності
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
Організаційно-аналітичне забезпечення експортно-імпортних операцій				
Тема 1. Експортно-імпортні операції: поняття та призначення	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів сайта персональних навчальних систем за темою 1. Підготовка до практичного заняття 1. Пошук і огляд літературних джерел на задану проблематику. Написання есе	2	1 – 2	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять

1	2	3	4	5
<i>Тема 1.</i> Експортно-імпортні операції: поняття та призначення	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів сайта персональних навчальних систем за темою 2. Підготовка до практичного заняття 2. Пошук і огляд літературних джерел на задану проблематику. Виконання практичних завдань. Написання есе	10	3 – 4	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
<i>Тема 3.</i> Валютні рахунки: особливості відкриття та обслуговування	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів сайта персональних навчальних систем за темою 3. Виконання практичних завдань за темою. Підготовка до практичного заняття 3. Пошук і огляд літературних джерел на задану проблематику. Написання есе	10	5 – 8	Активна участь в аудиторних заняттях. Перевірка домашнього завдання. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
<i>Тема 4.</i> Міжнародні розрахунки за експортно-імпортними операціями	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів сайта персональних навчальних систем за темою 4. Підготовка до практичного заняття 4. Пошук і огляд літературних джерел на задану проблематику. Виконання практичних завдань за темою. Написання есе	10	9 – 10	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
Змістовий модуль 2				
Фінансове забезпечення експортно-імпортних операцій				
<i>Тема 5.</i> Платіжні системи і способи платежів під час експортно-імпортних операцій	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів сайта персональних навчальних систем за темою 5. Підготовка до практичного заняття 5. Пошук і огляд літературних джерел на задану проблематику. Виконання практичних завдань за темою. Написання есе	10	11 – 12	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять

1	2	3	4	5
Тема 6. Документарні форми розрахунків під час здійснення експортно-імпортних операцій	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів сайта персональних навчальних систем за темою 5. Підготовка до практичного заняття 5. Пошук і огляд літературних джерел на задану проблематику. Виконання практичних завдань за темою. Написання есе		13 – 14	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
Тема 7. Банківське гарантування експортно-імпортних операцій	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів сайта персональних навчальних систем за темою 7. Підготовка до практичного заняття 7. Пошук і огляд літературних джерел на задану проблематику. Виконання практичних завдань за темою. Написання есе	10	15 – 16	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
Тема 8. Банківське фінансування експортно-імпортних операцій	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів сайта персональних навчальних систем за темою 8. Підготовка до практичного заняття 8. Пошук і огляд літературних джерел на задану проблематику. Виконання практичних завдань за темою. Написання есе	5	17	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
Підготовка до іспиту	Повторення вивченого матеріалу. Перегляд виконаних практичних завдань	9	18 – 20	Виконання завдань екзаменаційного білета

Самостійну роботу студента забезпечено системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни, розташованих на сайті ХНЕУ ім. С. Кузнеця з персональних навчальних систем. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів передбачають можливість самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи студента також рекомендовано відповідну наукову та фахову монографічну та періодичну літературу.

2. Загальні рекомендації до написання есе

Есе студента – це самостійна письмова робота на тему, запропоновану викладачем (тема може бути запропонована і студентом, але обов'язково має бути погоджена з викладачем). Мета есе полягає в розвитку навичок у самостійному творчому мисленні та письмовому викладенні власних думок. Писати есе надзвичайно корисно, оскільки це дозволяє автору навчитися чітко та грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, використовувати основні категорії аналізу, виокремлювати причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати поняття відповідними прикладами, аргументувати свої висновки; опанувати науковим стилем мовлення.

Есе має містити: чітке викладення сутності поставленої проблеми, самостійно здійснений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в межах дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми.

Залежно від специфіки обраної теми, форми есе можуть значно диференціюватися. У деяких випадках це може бути аналіз наявних статистичних даних із досліджуваної проблеми, аналіз матеріалів із засобів масової інформації та використання досліджуваних моделей, докладний розбір запропонованого завдання з розгорнутими думками, підбір і детальний аналіз прикладів, що ілюструють проблему тощо.

Вибір теми есе є важливим етапом виконання завдання, оскільки тема не має ініціювати викладення лише визначень понять, її мета – спонукати до роздумів. Тема есе має містити запитання, проблему, мотивувати на роздуми. Таким чином, від формулювання запропонованої теми залежить реферат або есе, написане студентом.

Есе виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного приводу чи питання і явно не претендує на визначальне або вичерпне трактування предмета. Переважно, есе передбачає нове, суб'єктивно забарвлене слово про що-небудь і може мати філософський, історико-біографічний, публіцистичний, літературно-критичний, науково-популярний, белетристичний характер.

Якість будь-якого есе залежить від трьох взаємопов'язаних складових, а саме:

1) вихідний матеріал, який буде використаний (конспекти прочитаної літератури, лекцій, записи результатів дискусій, власні міркування і накопичений досвід із цієї проблеми);

2) якість опрацювання наявного вихідного матеріалу (його організація, аргументація і доводи);

3) аргументація (наскільки точно вона співвідноситься з порушеними в есе проблемами).

Структура есе містить п'ять основних елементів: 1) титульний аркуш; 2) вступ; 3) основна частина; 4) висновок; 5) список використаних джерел.

Титульний аркуш має містити інформацію про місце навчання студента, тобто назву університету, назву навчальної дисципліни, з якої виконано есе; тему есе; курс, групу, прізвище та ім'я автора есе; посаду, науковий ступінь, учене звання, прізвище, ім'я, по-батькові викладача, який дав завдання написати есе і буде його перевіряти.

Вступна частина есе (або **вступ**) містить обґрунтування вибору цієї теми, яке складається з декількох компонентів, пов'язаних логічно та стилістично. На цьому етапі дуже важливо правильно сформулювати запитання, на яке ви, як автор есе, збираєтеся знайти відповідь у ході свого дослідження. У ході роботи над вступною частиною есе можуть допомогти відповіді на такі запитання: "Чи треба давати визначення термінам, що пролунали в темі есе?", "Чому тема, яку я розкриваю, є важливою в цей момент?", "Які поняття будуть залучені в мої міркування над темою?", "Чи можу я розподілити тему на декілька більш дрібних підтем?".

Основна частина есе розкриває теоретичні основи вибраної проблеми та містить викладення основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій із цього питання. У цьому полягає основний зміст есе і це є найбільш складною частиною. Тому важливе значення мають підзаголовки, на основі яких здійснюють структурування аргументації; саме тут необхідно обґрунтувати (логічно, використовуючи дані або точні міркування) пропоновану аргументацію / аналіз. Там, де це необхідно, як аналітичний інструмент можна використовувати графіки, діаграми та таблиці.

У процесі написання есе необхідно пам'ятати, що основну частину можна розподіляти на підпункти, параграфи, які містять допоміжні запитання або розподіляють основне запитання на такі складові частини, що спрощують сприйняття викладення матеріалу.

Наприклад, за першою темою дисципліни запропонована тема есе "Децентралізовані грошові системи: переваги та недоліки". Для більшої

структуризації та спрощення розкриття теми можна основну частину розподілити на такі підпункти:

- поняття і приклади децентралізованих грошових систем;
- переваги децентралізованих грошових систем;
- недоліки та загрози децентралізованих грошових систем.

Тобто один підпункт розкриття теми есе має містити тільки одне твердження і, відповідно, доказ, можливо, підкріплений графічним та ілюстративним матеріалом. Отже, наповнюючи змістом розділи аргументацією (відповідної підзаголовкам), необхідно в межах параграфа обмежити себе розглядом однієї головної думки.

Добре перевірений спосіб написання будь-якого есе – використання підзаголовків для позначення ключових моментів. Ефективне використання підзаголовків може також свідчити про наявність чи відсутність логічності у висвітленні теми.

Висновок є підсумком написання есе і містити узагальнення й аргументовані відповіді на запитання, що лягли в основу написання есе. Рекомендовано, щоб висновок відображав ставлення автора до висвітленої проблеми, вказівку, чи остаточною є отримана відповідь, чи, можливо, питання потребує подальших досліджень.

Технічні рекомендації до оформлення есе

Загальний обсяг есе (без урахування титульного аркуша та списку використаних джерел) має бути 5 – 7 сторінок тексту.

Шрифт тексту має бути Times New Roman.

Міжрядковий інтервал – 1,5.

Скановані рисунки й таблиці не допускаються.

Усі цитати та запозичені частини тексту мають містити посилання на джерело інформації. Наприклад, [3, с. 15] – це означає, що інформацію запозичено з 3-го у списку джерела, 15-ї сторінки.

Посилання на інформацію з мережі Інтернет має бути коректним, тобто містити назву джерела, її автора (за наявності) або назву організації, що цю інформацію розкриває. Наприклад, є інформація із сайту газети "Сьогодні", у списку джерел її слід оформити таким чином:

Коновалова Х. Доходи українських сімей зросли на 30 % [Електронний ресурс] / Х. Коновалова // Сьогодні. – Режим доступу : <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/ukraincy-v-srednem-edyat-v-den-na-54-grivni-1118196.html>.

3. Завдання для роботи за темами

Змістовий модуль 1. Організаційно-аналітичне забезпечення експортно-імпортних операцій

Тема 1. Експортно-імпортні операції: поняття та призначення

- 1.1. Сутність та зміст ЗЕД, визначення експортно-імпортних операцій.
- 1.2. Платіжний баланс країни.
- 1.3. Звітність з експортно-імпортової діяльності.

Практичні завдання за темою 1

Завдання 1.1

Використовуючи дані офіційного сайту Міністерства фінансів України або Національного банку України, здійсніть аналіз Платіжного балансу України упродовж 3-х останніх років.

Рекомендації до виконання завдання 1.1

Корисні посилання для виконання завдання:

<https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#1>.

<https://index.minfin.com.ua/ua/economy/balance/>.

Платіжний баланс (*balance of payments*) – це статистичний звіт, у якому в систематизованому вигляді за певний період часу наводяться сумарні дані про зовнішньоекономічні операції даної країни з іншими країнами світу. Структура платіжного балансу України в узагальненому вигляді має такий склад:

- A. Рахунок поточних операцій:
 - 1.1. Баланс товарів та послуг.
 - 1.2. Баланс первинних доходів.
 - 1.3. Баланс вторинних доходів
- B. Рахунок операцій з капіталом.
- C. Фінансовий рахунок:
 - 3.1. Прямі інвестиції (сальдо).
 - 3.2. Портфельні інвестиції (сальдо).
 - 3.3. Інші інвестиції (сальдо).
 - 3.4. Резервні активи

D. Помилки та упушення.

E. Зведений баланс ($E = A + B - C + D$).

Для проведення аналізу необхідно скласти таблицю з вихідними даними. Формат таблиці показано на прикладі табл. 3.

Таблиця 3

**Вихідні дані для аналізу Платіжного балансу України
упродовж 2018 – 2020 років, млн дол. США**

Статті платіжного балансу	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4
A. Рахунок поточних операцій	-6 467	-4 208	
Баланс товарів та послуг	-11 378	-12 556	
Баланс товарів	-12 714	-14 332	
Експорт товарів	43 341	46 113	
Імпорт товарів	56 055	60 445	
Баланс послуг	1 336	1 776	
Експорт послуг	15 836	17 340	
Імпорт послуг	14 500	15 564	
Баланс первинних доходів	1 259	1 885	
Надходження	11 818	13 250	
Виплати	10 559	11 365	
Оплата праці (баланс)	11 478	12 754	
Надходження	11 494	12 774	
Виплати	16	20	
Доходи від інвестицій (баланс)	-10 219	-10 869	
Надходження	324	476	
Виплати	10 543	11 345	
у тому числі реінвестовані доходи	2 597	3 250	
Баланс вторинних доходів	3 652	6 463	
Надходження	4 947	7 881	
Виплати	1 295	1 418	
B. Рахунок операцій з капіталом	37	38	
<i>Чисте кредитування (+) або чисте запозичення (-) (=A+B)</i>	<i>-6 430</i>	<i>-4 170</i>	
C. Фінансовий рахунок	-4 724	-2 892	
Прямі інвестиції (сальдо = активи – пасиви)	-4 460	-5 212	
Прямі інвестиції: активи	116	621	
Прямі інвестиції: пасиви	4 576	5 833	
у тому числі реінвестування доходів	2 597	3 250	
Портфельні інвестиції (сальдо)	-2 080	-5 134	
Портфельні інвестиції: активи	33	411	

1	2	3	4
Портфельні інвестиції: пасиви	2 113	5 545	
Акціонерний капітал	-9	49	
Боргові цінні папери	2 122	5 496	
Центральний банк	0	0	
Сектор державного управління	2 017	4 194	
Банки	92	-795	
Інші сектори	13	2 097	
Інші інвестиції (сальдо = активи – пасиви)	-345	3 068	
Інші інвестиції: активи	1 996	5 915	
Валюта та депозити	2 087	6 574	
у тому числі готівкова валюта поза банками	2 421	2 602	
Кредити та позики	-7	11	
Торгові кредити та аванси	-108	-670	
Інша дебіторська/кредиторська заборгованість	0	0	
Інші інструменти участі в капіталі	24	0	
Інші інвестиції: пасиви	2 341	2 847	
Валюта та депозити	-539	-247	
Кредити та позики	1 776	672	
Сектор державного управління	-452	33	
Кредити МВФ	-1 374	-1 004	
Інші короткострокові	0	0	
Інші довгострокові	922	1 037	
Центральний банк	658	-590	
Кредити МВФ	658	-590	
Інші короткострокові	0	0	
Інші довгострокові	0	0	
Банки	85	-76	
Короткострокові	-100	68	
Довгострокові	185	-144	
Інші сектори	1 485	1 305	
Короткострокові	358	868	
Довгострокові	1 127	437	
Торгові кредити та аванси	1 104	2 422	
Інша дебіторська/кредиторська заборгованість	0	0	
Розподіл СПЗ	0	0	
Резервні активи	2 161	4 386	
D. Помилки та упуцнення	1 706	1 278	
E. Зведений баланс (= A + B – C + D)	0	0	

Дані табл. 3 є неповними. Доповніть їх, використовуючи інформацію офіційної статистики. Для аналізу необхідно використати формули абсолютних та відносних відхилень показників. Абсолютне відхилення – це арифметична різниця між значенням показника поточного року і значенням показника минулого року. Відносне відхилення розраховується за формулою 1:

$$\text{Відносне відхилення} = \frac{(\text{Стаття балансу}_{2020} - \text{Стаття балансу}_{2019})}{\text{Стаття балансу}_{2019}}. \quad (1)$$

Завдання 1.2

Використовуючи дані офіційної статистики, здійсніть аналіз структури українського експорту за основними групами товарів і послуг, до яких належать:

1. Недорогоцінні метали.
2. Продукти рослинного походження.
3. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання.
4. Жири та олії тваринного або рослинного походження.
5. Мінеральні продукти.
6. Готові харчові продукти.
7. Транспортні послуги.
8. Послуги з переробки матеріальних ресурсів.
9. Послуги у сфері телекомунікації та інформаційні послуги.
10. Ділові послуги.
11. Послуги, пов'язані з подорожами.
12. Послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій.

Рекомендації до виконання завдання 1.2

Для аналізу структури експорту доцільно використати показник питомої ваги (формула 2):

$$\text{Питома вага} = \text{Стаття експорту} / \text{Підсумок експорту} \times 100 \%. \quad (2)$$

Результати виконання завдання зручно подати у вигляді таблиці (табл. 4).

Результати аналізу структури експорту України

Стаття експорту	Обсяг експорту, млн дол. США		Питома вага у загальному експорті, %	Питома вага в експорті товарів, %	Питома вага в експорті послуг, %
	2019*	2018			
Недорогоцінні метали		11 633	19,67	26,84	
Продукти рослинного походження		9 886	16,72	22,81	
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання		4 657	7,88	10,75	
Жири та олії тваринного або рослинного походження		4 497	7,60	10,38	
Мінеральні продукти		4 340	7,34	10,01	
Готові харчові продукти		3 019	5,11	6,97	
Транспортні послуги		5 824	9,85		36,87
Послуги з переробки матеріальних ресурсів		2 084	3,52		13,19
Послуги у сфері телекомунікації та інформаційні		2 044	3,46		12,94
Ділові послуги		1 012	1,71		6,41
Послуги, пов'язані з подорожами		287	0,49		1,82
Послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій		241	0,41		1,53
Експорт послуг разом	15 237,5	15 794	26,71		100,00
Експорт товарів разом		43 341	73,29	100,00	
Експорт товарів і послуг		59 135	100,00		

*Примітка: за 11 місяців 2019 року.

Завдання для самостійної роботи за темою 1

Питання для самодіагностики

1. Що таке експорт?
2. Що таке імпорт?
3. Дайте визначення поняттю "зовнішньоекономічна діяльність".
4. Назвіть види ЗЕД.
5. Опишіть нормативно-правове забезпечення здійснення ЗЕД в Україні.
6. Що таке Платіжний баланс країни?

7. Охарактеризуйте Рахунок поточних операцій Платіжного балансу країни.
8. Охарактеризуйте Рахунок операцій з капіталом Платіжного балансу країни.
9. Які складові містить Фінансовий рахунок Платіжного балансу?
10. Як визначається зведений баланс Платіжного балансу країни?
11. Назвіть десять основних показників аналізу ЗЕД.

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Структура імпорту України.
2. Рідкісні для України джерела надходження доходів.
3. Необхідні передумови і форми взаємодії країн-учасниць ЄС у сфері торгівлі товарами та послугами.
4. Фінансові кризи та як вони впливають на громадян різних країн.

Теми есе

1. Основні напрями подолання дефіциту Платіжного балансу України.
2. Шляхи підвищення привабливості України для іноземних інвесторів.
3. Рейтинг найбільш привабливих галузей для іноземних інвесторів.
4. Чи можливо провести якісний економічний аналіз експортно-імпоротної діяльності підприємства, використовуючи публічну інформацію?
5. Рейтинг найбільших боржників світу за станом Платіжного балансу.

Індивідуальне завдання 1

Формування фінансово-економічної характеристики країн світу

За допомогою пошуку та використання офіційної інформації мережі Інтернет сформууйте фінансово-економічну характеристику країни світу.

Для цього знайдіть дані за попередні 10 років щодо таких показників:

1. Обсяги ВВП країни.
2. Курс національної валюти щодо долара США.
3. Річний темп інфляції (індекс споживчих цін, індекс цін на промислову продукцію).
4. Зовнішній борг країни.
5. Стан золотовалютних резервів.
6. Торгівельне сальдо (співвідношення експорту та імпорту).
7. Обсяг іноземних інвестицій в країни.
8. Обсяг інвестицій з країни.

9. Мінімальна (або середня) заробітна плата та прожитковий мінімум.
10. Рівень безробіття в країні.

Рекомендації до виконання індивідуального завдання 1

1. Роботу слід проводити індивідуально. Бажано, щоб кожен студент працював окремо.
2. Слід обрати одну з країн світу таким чином, щоб всередині академічної групи країни не повторювались.
3. Дані щодо фактичних значень показників доцільно оформити у вигляді таблиці.
4. Простежити динаміку показників допоможуть розрахунки темпів зростання та/або темпів приросту. Формула розрахунку темпу зростання подана у формулі 1.
5. Формування фінансово-економічної характеристики передбачає не тільки пошук показників, розрахунки темпів інфляції, а й інтерпретацію, тобто слід зробити певні висновки щодо стану країни.
6. Місце країни у світовому економічному просторі допомагають відстежити різноманітні міжнародні рейтинги.
7. Результати виконання індивідуального завдання оформлюються письмово. Їх також можна доповнити презентацією з поданням графічного матеріалу та подати у вигляді доповіді на практичному занятті.
8. Файл з виконаним індивідуальним завданням необхідно завантажити на сайт Персональних навчальних систем з обов'язковим натисненням кнопки "Здати на оцінювання".

Рекомендована література: [1; 2; 4; 13 – 16; 19; 20; 22; 23].

Тема 2. Документи експортно-імпортних операцій та умови постачань

- 2.1. Характеристика зовнішньоекономічного контракту.
- 2.2. Види документів під час міжнародних постачань.
- 2.3. Базові умови постачань Інкотермс.

Практичні завдання за темою 2

Завдання 2.1

ПАТ "Експорсервіс" отримав пропозицію з трьох країн на постачання йому обладнання: британська фірма запропонувала оплату банківським

переказом на умовах FCA через 3 тижні; компанія з Франції ставить умовою документарне інкасо, умови постачання CIF через 1 місяць; компанія з Італії вимагає документарний акредитив, CIF через 6 тижнів.

Необхідно визначити найкращу пропозицію, враховуючи, що ціна контракту (в євро): Великобританія – 195 000; Франція – 190 350; Італія – 200 000.

У банку та страховій компанії встановлені такі тарифи:

1. Банківський переказ коштує 100 євро.
2. Комісійні за інкасо становлять 0,2 % від вартості контракту.
3. Комісійні за акредитив становлять 0,8 % від вартості контракту.
4. Страхування – 3 % від вартості контракту.

Поясніть сутність запропонованих умов Інкотермс. Допоможіть клієнтові визначити найкращу пропозицію.

Рекомендації до виконання завдання 2.1

Incoterms – International Commerce Terms або Міжнародні комерційні терміни (умови) – це комплекс міжнародних правил з тлумачення найбільш широко використовуваних торговельних термінів (умов) в галузі міжнародної торгівлі з приводу доставки товару від продавця до покупця.

Основними моментами щодо транспортування, які регулює Інкотермс, є: витрати, зобов'язання і ризики. Інкотермс розробляються Міжнародною торговою палатою у вигляді стандартизованого переліку умов, за якими може відбутися транспортування товару.

Для того, щоб визначити найкращу пропозицію постачання обладнання, необхідно порівняти умови за критерієм вартості, покритих ризиків та часу. Зверніть увагу, що банківський переказ оплачується у всіх випадках.

Завдання 2.2

Складіть порівняльну таблицю двох умов Інкотермс, використовуючи якомога більше критеріїв порівняння.

Рекомендації до виконання завдання 2.2

Для того, щоб скласти порівняльну таблицю двох умов Інкотермс, необхідно відповісти на такі питання:

Що таке поставка, ризик та витрати у правилах Інкотермс?

За що не відповідають правила Інкотермс?

Що таке експорте та імпорте очищення товару?

Завдання для самостійної роботи за темою 2

Питання для самодіагностики

1. Дайте характеристику зовнішньоекономічного контракту.
2. Опишіть ключові розділи зовнішньоекономічного контракту.
3. Що таке Інкотермс? Які основні групи умов Інкотермс?
4. Види документів у зовнішньоторговельних операціях.
5. Дайте характеристику комерційним документам.
6. Дайте характеристику фінансовим документам.
7. Дайте характеристику страховим документам.
8. Дайте характеристику офіційним документам.
9. Як взаємодіють правила Інкотермс з договорами купівлі-продажу товарів та іншими контрактами?
10. За що не відповідають правила Інкотермс?
11. Як обрати потрібне правило Інкотермс?

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Зовнішньоторговельна угода як база розрахункових та кредитних операцій.
2. Вибір валютно-фінансових умов контракту під час експортно-імпортних операцій.
3. Шляхи раціоналізації розрахункових та кредитних операцій в зовнішньоекономічній діяльності українських підприємств.
4. Вибір валюти ціни та валюти платежу в умовах інфляції.
5. Вплив узгодженості умов поставки товарів на ефективність розрахунків.

Теми есе

1. Особливості оформлення різних типів документів у міжнародних розрахунках.
2. Специфічні умови та пункти зовнішньоекономічних контрактів.
3. Історія розвитку міжнародних валютних систем.
4. Валютна система України: етапи становлення та сучасний стан.
5. Золото-валютні резерви країни, їхнє призначення та основні вимоги до складу.

Рекомендована література: [1; 2; 10; 16; 22].

Тема 3. Валютні рахунки: особливості відкриття та обслуговування

3.1. Порядок відкриття та використання рахунків в іноземній валюті в Україні.

3.2. Порядок відкриття та використання рахунків за межами України.

3.3. Валютні операції: сутність, види, умови здійснення.

Практичні завдання за темою 3

Завдання 3.1

Необхідно визначити реальний курс гривні щодо долара США, якщо відома така інформація (табл. 5).

Таблиця 5

Інформація про номінальний курс гривні та індекси споживчих цін

Роки	Курс долара США у гривнях	Індекс споживчих цін у США, %	Індекс споживчих цін в Україні, %
2001	5,37	177,1	106,1
2002	5,33	179,9	99,4
2003	5,33	184	108,2
2004	5,32	188,9	112,3
2005	5,12	195,3	110,3
2006	5,05	201,6	111,6
2007	5,05	207,3	116,6
2008	5,26	215,3	122,3
2009	7,79	214,5	112,3
2010	7,94	218,1	109,1
2011	7,97	224,9	104,6
2012	7,99	229,6	99,8
2014	11,88	236,7	101,9
2015	21,84	237,0	102,8
2016			
2017			
2018			
2019			
2020			

Рекомендації до виконання завдання 3.1

Використайте офіційні сайти НБУ та Мінфіну США, знайдіть необхідні дані, щоб доповнити дані табл. 4 поточними значеннями курсу та індексів і розрахувати реальний курс гривні на подальші роки.

Офіційний курс гривні щодо інших валют є *номінальним* і в основному призначений для обчислення митних платежів. На основі офіційного валютного курсу банки, які здійснюють основний обсяг валютних операцій, встановлюють свої обмінні валютні курси: курс купівлі та курс продажу.

Динаміка номінального валютного курсу залежить від змін загальної рівня цін у країні, платіжного балансу, грошово-кредитної політики уряду та інших факторів. Тому подібно до того, як ціни товарів і макроекономічні показники переводять із поточних цін у базові, так і валютний курс може бути переведено в реальне вимірювання.

Реальний валютний курс (від англ. *real exchang rate*) – це номінальний валютний курс, перерахований з урахуванням зміни рівня цін в Україні та тій країні, до валюти якої котирують національну валюту. Для визначення реального валютного курсу використовують формулу 3:

$$ER_r = ER_n \times \frac{I_{pf}}{I_{pd}}, \quad (3)$$

де ER_r – реальний курс іноземної валюти щодо гривні;

ER_n – номінальний курс іноземної валюти щодо гривні;

I_{pf} – індекс споживчих цін у зарубіжній країні;

I_{pd} – індекс споживчих цін в Україні.

Завдання 3.2

Визначте, яка валюта девальвувала, а яка ревальвувала, якщо відомі такі дані.

Ситуація 1. Курс 1 дол. США станом на 01.07.2008 р. становив 5,05 грн, станом на 01.08.2008 р. – 4,35 грн.

Ситуація 2. Курс 1 дол. США станом на 01.09.2008 р. становив 5,87 грн, станом на 01.11.2009 р. – 7,93 грн.

Ситуація 3. Курс 1 дол. США станом на 01.08.2009 р. становив 8,35 грн, станом на 01.09.2009 р. – 7,95 грн.

Поясніть, які переваги має девальвація національної валюти. Наведіть приклади таких переваг. Опишіть умови, за яких в Україні може статися ревальвація гривні.

Рекомендації до виконання завдання 3.2

Девальвація – це зниження курсу національної валюти щодо золота, срібла, певної іноземної валюти. Девальвацію розглядають як інструмент центральних банків з управління національною валютою, протилежний

ревальвації. Причинами девальвації національної валюти можуть бути інфляція або дефіцит платіжних балансів.

Ревальвація – це підвищення курсу вартості національної валюти щодо іноземних чи міжнародних валют.

Ревальвацію чи девальвацію, а також її відсоток визначають за формулою 4:

$$\%D(R) = \frac{ER_2 - ER_1}{ER_1} \times 100\%, \quad (4)$$

де $\%D(R)$ – відсоток девальвації (ревальвації);

ER_1 – курс валюти на попередню дату;

ER_2 – курс валюти на поточну дату.

Якщо визначене значення відсотка нижче від нуля, то відбулася девальвація валюти, а якщо воно вище від нуля, то відбулася ревальвація валюти.

Завдання 3.3

Користуючись даними мережі Інтернет, складіть перелік із 10 найбільш популярних (найбільш уживаних) криптовалют. Опишіть їхні спільні та відмінні риси, знайдіть інформацію про емітента кожної валюти. Поясніть, у чому полягають основні відмінності криптовалют та інших валютних цінностей. Знайдіть у мережі Інтернет динаміку курсів Bitcoin, Ethereum, Ripple за однаковий проміжок часу. Порівняйте їх і запропонуйте власну схему купівлі та продажу цих валют за умови, що для цього ви маєте 10 000 грн.

Рекомендації до виконання завдання 3.3

Здійснюючи спекулятивні операції з валютними цінностями, варто пам'ятати, що головне правило полягає в тому, щоб купити валюту за найменшу ціну, а продати за найбільшу. У ретроспективному варіанті вирішення цього завдання точки мінімальної та максимальної ціни валюти будуть очевидними. Проте в реальному житті для успішного здійснення таких операцій необхідно використовувати багатий арсенал різних методів прогнозування, про який ви дізнаєтеся під час навчання на старших курсах.

Завдання 3.4

Користуючись Законом України "Про валюту і валютні операції", складіть повний перелік того, що є іноземною валютою. Опишіть, які розрахунки на території України можна здійснювати в іноземній валюті.

Рекомендації до виконання завдання 3.4

В українському законодавстві часто відбуваються різноманітні зміни та доповнення, тому для використання останньої версії, чинної на сьогодні, необхідно користуватися офіційним сайтом Верховної Ради України – <https://zakon.rada.gov.ua>. Пошукова система цього сайту досить зручна і, головне, під час відкриття потрібного нормативно-правового акта завжди вказано, чи є чинним цей документ, яка його поточна редакція (тобто коли відбулися останні зміни), можливі останні події, наприклад, може бути вказано, що введення в дію останніх змін відбудеться на певну дату в майбутньому.

Завдання для самостійної роботи за темою 3

Питання для самодіагностики

1. Поясніть сутність кореспондентських відносин.
2. Назвіть етапи створення кореспондентських відносин між банками.
3. Поясніть відмінність рахунків ЛОРО і НОСТРО.
4. Чим відрізняються поточні та вкладні рахунки?
5. Поясніть сутність ідентифікації клієнта банку.
6. Назвіть документи, які потрібні для відкриття рахунку фізичній особі.
7. Назвіть документи, які потрібні суб'єкту господарювання для відкриття рахунку.
8. Порядок відкриття, обслуговування та закриття рахунків в іноземній валюті.

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Необхідні передумови і форми взаємодії країн-учасниць ЄЕС у сфері грошово-кредитної та валютної політики.
2. Еволюція світової валютної системи.
3. Елементи валютної системи.
4. Міжнародний банківський бізнес.
5. Функції валютних резервів країни.

Теми есе

1. Проблеми формування валютного резерву України.
2. Охарактеризуйте вплив державного регулювання на стан валютного ринку в Україні.
3. Функції уповноважених банків як агентів валютного контролю.

4. Еволюція валютної лібералізації на прикладі України.
6. Чому жодна з наявних валют не має прив'язування до золота?
7. Для чого НБУ вводить значні валютні обмеження?
8. Сучасний стан валютного ринку України.

Література: [1 – 4; 8; 10 – 14; 16; 21].

Тема 4. Міжнародні розрахунки за експортно-імпортними операціями

- 4.1. Сутність і співвідношення понять "міжнародні розрахунки" та "валютні операції".
- 4.2. Валюто-фінансові умови міжнародних розрахунків за експортно-імпортними операціями.
- 4.3. Ризики міжнародних розрахунків.

Практичні завдання за темою 4

Завдання 4.1

Українське підприємство для оновлення виробничих потужностей у 2019 році уклало угоду купівлі німецького обладнання:

2 станки W638 – вартість 1 станка за контрактом 30 000 євро;

2 поточні лінії з вартістю 70 000 євро кожна.

За умовами контракту оплата здійснюється в два етапи:

1-й етап – авансовий платіж на суму 100 000 євро простим банківським переказом;

2-й етап – платіж на суму 100 000 євро після встановлення та запуску обладнання.

Перший платіж підприємство здійснило 1 березня поточного року.

Курс євро на той час становив 31,82 грн за 1 євро. Другий платіж підприємство здійснило 1 вересня поточного року за курсом 28,09 грн за 1 євро. На момент здійснення другого платежу за контрактом на валютному рахунку підприємства не було коштів у євро. Необхідно визначити прибуток (збиток) українського імпортера від операційного валютного ризику.

Якою строковою угодою ви б порадили скористуватися українським імпортерам у таких ситуаціях.

Завдання для самостійної роботи за темою 4

Питання для самодіагностики

1. Охарактеризуйте особливості міжнародних розрахунків.
2. Опишіть валютно-фінансові умови міжнародних розрахунків.
3. Що таке валюта ціни?
4. Що таке валюта платежу?
5. Назвіть основні форми розрахунків.
6. Назвіть способи платежів за міжнародними розрахунками.
7. Опишіть ризики, які притаманні міжнародним розрахункам.
8. Охарактеризуйте методи зниження валютного ризику.

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Міжнародні рейтинги ризикованості країн.
2. Місце України у міжнародних рейтингах та його вплив на практику експортних операцій.
3. Вартість страхування ризиків міжнародних розрахунків. Чи існує така практика серед вітчизняних страхових компаній?

Теми есе

1. Як зробити гривню вільноконвертованою валютою?
2. Сучасна практика страхування ризиків експортних операцій.
3. Чому важливо, щоб гривня була єдиним законним платіжним засобом на території України?

Індивідуальне завдання 2

Ви працюєте на випробувальному терміні в українській філії міжнародної компанії на позиції фінансового менеджера. Ваше перше завдання полягає у тому, щоб обґрунтувати вибір банку для обслуговування рахунків компанії. Для виконання цього завдання необхідно, використовуючи інформацію з мережі Інтернет та інші канали комунікації, скласти порівняльну таблицю, яка міститиме інформацію щодо визначених критеріїв за трьома українськими банками.

Рекомендації до виконання індивідуального завдання 2

Для ухвалення рішення щодо вибору банку необхідно скласти порівняльну таблицю (табл. 6).

Узагальнені дані порівняння банків

Критерій порівняння	Банк 1*	Банк 2*	Банк 3*
Скільки років банк працює на ринку?			
Обсяг активів банку, млн грн			
Обсяг власного капіталу банку, млн грн			
Обсяг кредитного портфеля банку, млн грн			
Кількість банків-кореспондентів загальна			
Кількість банків-кореспондентів для розрахунків у доларах США			
Кількість банків-кореспондентів для розрахунків у євро			
Чи здійснює банк розрахунки з використанням експортних акредитивів?			
Чи здійснює банк розрахунки з використанням імпортних акредитивів?			
Чи здійснює банк операції з банківськими гарантіями?			
Чи здійснює банк розрахунки з використанням інкасо?			
Чи здійснює банк урахування векселів?			
Чи здійснює банк кредитування на умовах кредитної лінії?			
Чи здійснює банк кредитування на умовах овердрафту?			
Вартість відкриття 3-х поточних рахунків у банку			
Вартість щомісячного обслуговування відкритих рахунків у банку			
Вартість 100 платежів у національній валюті			

*Примітка: виконане завдання має містити назву аналізованого банку.

Додаткова інформація до завдання

1. Під час виконання завдання різними студентами жоден з аналізованих банків не має повторюватись.

2. Зверніть увагу, що тарифи банку на обслуговування поточних рахунків можуть відрізнятися залежно від обраного пакета послуг. Наприклад, у банку можуть існувати тарифні пакети "Стандартний", "Класичний", "Преміум", "Безлімітний" (або тарифні пакети з іншими назвами). Для виконання завдання слід обрати один із тарифних пакетів та вказати його назву.

Рекомендована література: [1 – 4; 12; 14 – 16; 21].

Змістовий модуль 2. Фінансове забезпечення експортно-імпортних операцій

Тема 5. Платіжні системи і способи платежів під час експортно-імпортних операцій

5.1. Принципи функціонування і види міжнародних платіжних систем.

5.2. Авансові платежі і розрахунки між сторонами за відкритим рахунком.

5.3. Розрахунки з використанням чеків, платіжних карток та векселів.

5.4. Способи здійснення міжнародних платежів.

Практичні завдання за темою 5

Завдання 5.1

Визначити вид котирування валюти та знайти крос-курс валют, якщо відомі такі дані:

1 австралійський долар = 6,14 норвезьких крон – пряме котирування.

1 австралійський долар = 16,31 гривні – пряме котирування.

Знайти курс норвезьких крон у гривні.

1 канадський долар = 0,75 долара США – непряме котирування.

1 фунт стерлінгів = 1,23 долара США – непряме котирування.

Знайти фунт стерлінгів у канадських доларах.

1 японська ена = 0,013 сингапурських доларів – непряме котирування.

1 сингапурський долар = 17,54 гривні – пряме котирування.

Знайти японську єну у гривні.

1 чеська крона = 0,039 євро – непряме котирування.

1 євро = 6,21 турецька ліра – пряме котирування.

Знайти чеські крони в турецьких лірах.

1 аргентинське песо = 0,017 доларів США – пряме котирування.

1 аргентинське песо = 0,12 болівійських болівіано – пряме котирування.

Знайти долари у болівійських болівіано.

1 бразильський реал = 0,22 євро – непряме котирування.

1 євро = 117,91 японських єн – пряме котирування.

Знайти бразильський реал у японських єнах.

1 дирхам ОАЕ = 0,22 фунтів стерлінгів – непряме котирування.

1 фунт стерлінгів = 1,23 доларів США – пряме котирування.

Знайти долари США у дирхамах ОАЕ.

Рекомендації до виконання завдання 5.1

Крос-курс – співвідношення між двома валютами, що визначається на основі курсу цих валют щодо третьої валюти. Розрахунок крос-курсу відрізняється для валют з прямим і непрямим котируванням.

Пряме котирування – це коли ціна іноземної валюти встановлена в одиницях національної валюти. Як, наприклад, в Україні.

Непряме котирування – це коли ціна національної валюти визначається в одиницях іноземної валюти. Так, наприклад, у Сполученому Королівстві Великобританії.

1. Для прямого котирування

$$\text{Крос-курс валюти 1 у валюті 2} = \frac{\text{Курс } _1\$ _ \text{ у валюті 2}}{\text{Курс } _1\$ \text{ у валюті 1}}$$

Наприклад, відомо 1 USD = 30,6119 RUB; 1 USD = 7,8751 UAH.

Тоді крос-курс RUB/UAH = 7,8751 / 30,6119 = 0,2573, тобто 1 рос. рубль коштує 0,2573 гривень.

2. Для непрямого котирування

$$\text{Крос-курс валюти 1 у валюті 2} = \frac{\text{Курс } _ \text{ валюти 1_ у валюті 3}}{\text{Курс } _ \text{ валюти 2_ у валюті 3}}$$

Наприклад, необхідно знайти крос-курс долара США (USD) до японських єн (JPY), якщо відомо курс долара у російських рублях (USD/RUB) 1 USD = 30,6119 RUB, курс японських єн у російських рублях (JPY/RUB) 100 JPY = 36,3609 RUB.

$$\begin{aligned} \text{Крос - курс USD / JPY} &= \frac{\text{USD/RUB}}{\text{JPY/RUB}} = \left(\frac{30,6119}{36,3609} \right) \times 100 = 0,8418 \times 100 = \\ &= 84,18. \text{ Тобто 1 дол. США коштує 84,18 японський єн.} \end{aligned}$$

3. Для випадку, коли одна валюта має пряме котирування, а інша – непряме.

3.1. Крос-курс валюти з непрямым котируванням розраховується як добуток наявних курсів, тобто за формулою:

Крос-курс = Курс \$1 у валюті 1 × Курс валюти 2 у доларах.

Наприклад,

1 USD = 7,8751 UAH – пряме котирування.

1 GBP = 1,5807 USD – непряме котирування.

Крос-курс GBP/ UAH = 12,4482.

3.2. Крос-курс валюти з прямим котируванням не має прямої формули розрахунку, тому вихідні умови необхідно привести або до двох прямих котирувань і скористатися правилом 1, або до двох непрямих котирувань і скористатися правилом 2.

Завдання 5.2

Визначити крос-курси купівлі та продажу валют:

1) EUR/CAD, якщо USD/CAD = 1,0855 – 1,0963;
EUR/USD = 1,1095 – 1,1185.

2) AUD/UAH, якщо USD/UAH = 24,3528 – 25,5508;
USD/AUD = 1,9635 – 1,9955.

3) GBP/UAH, якщо USD/UAH = 24,3528 – 25,5508;
GBP/USD = 1,2305 – 1,2535.

4) GBP/BRL, якщо GBP/USD = 1,2305 – 1,2535;
USD/BRL = 3,4951 – 3,5005.

5) AED/CNY, якщо USD/AED = 3,8121 – 3,9544;
USD/CNY = 7,0655 – 7,0765.

6) ARS/ EGP, якщо USD/ARS = 59,3912 – 60,2514;
USD/EGP = 16,0761 – 16,9537.

7) GEL/EEK, якщо USD/EEK = 37,1645 – 38,0756;
USD/GEL = 3,0897 – 3,5693.

Завдання для самостійної роботи за темою 5

Питання для самодіагностики

1. Засоби здійснення міжнародних платежів.
2. Поясніть особливості авансових розрахунків.
3. Охарактеризуйте платежі на відкритий рахунок. Назвіть переваги та недоліки для імпортера й експортера.
4. Опишіть роль банківського переказу в міжнародних розрахунках.
5. Організація розрахунків з використанням чеків.
6. Опишіть особливості розрахунків з використанням векселів.
7. Дайте характеристику розрахункових операцій з використанням платіжних карток.
8. Міжнародна міжбанківська система комунікацій СБІФТ.
9. Електронні системи переказу коштів фізичних осіб.

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Назвіть основні складові національної платіжної системи. Визначте сутність глобальної платіжної системи.
2. Особливості відкриття, використання та закриття рахунків в іноземній валюті в різних країнах.
3. Сутність дистанційного банківського обслуговування.
4. Розвиток і перспективи систем електронного обміну даними.

Теми есе

1. Офшорний фінансовий сектор: тенденції розвитку та вплив міжнародного співтовариства.
2. Співвідношення обсягів міжбанківських неторговельних переказів та переказів іншими способами.

Рекомендована література: [1 – 3; 5; 9; 11; 12; 14 – 16; 21].

Тема 6. Документарні форми розрахунків під час здійснення експортно-імпортних операцій

- 6.1. Міжнародні розрахунки за допомогою інкасо.
- 6.2. Міжнародні розрахунки за допомогою акредитиву.

Практичні завдання за темою 6

Завдання 6.1

Виявити тенденцію та фактори зміни курсу гривні щодо іноземних валют, використовуючи дані готівкового ринку іноземної валюти (табл. 7) і дані щодо офіційного курсу гривні (знайти самостійно на офіційному сайті Національного банку України <https://bank.gov.ua/>).

Виконуючи завдання, дайте відповідь на запитання:

1. Яка з іноземних валют – долар США, євро або російський рубль зазнала за аналізований період найбільших коливань?

2. Чи є в Україні обмеження щодо обсягів купівлі/продажу іноземної валюти у готівковій формі?

3. Чи є в Україні обмеження щодо максимального розриву (максимальної різниці) між курсом продажу і курсом купівлі іноземної валюти в готівковій формі?

Таблиця 7

Курс гривні на ринку готівкових операцій з іноземною валютою

Дата	Курс гривні на ринку готівкових операцій з іноземною валютою					
	USD		EUR		RUB	
16.12.2019 р.	23,35	23,47	25,95	26,15	367	370
21.12.2019 р.	22,00	24,41	25,00	26,11	355	411
24.12.2019 р.	22,80	23,30	25,30	25,80	362	369
26.12.2019 р.	23,20	24,20	25,45	26,20	365	380
27.12.2019 р.	23,60	24,40	26,00	27,00	370	390
28.12.2019 р.	23,80	24,40	26,30	27,00	375	390
11.01.2020 р.	23,70	24,25	26,33	26,99	377	407
12.01.2020 р.	23,80	24,10	26,30	26,70	380	387
13.01.2020 р.	23,80	24,20	26,30	26,70	380	390
20.01.2020 р.	24,15	24,35	26,70	27,00	385	393

Завдання 6.2

Побудувати графік купівлі і продажу іноземної валюти у розмірі 10 000 доларів США з метою отримання доходу від змін курсів валют в Україні, використовуючи дані табл. 7.

Рекомендації до виконання завдання 6.2

Графік купівлі і продажу іноземної валюти може має складатися мінімум з двох дат: дата 1 – це коли ви продаєте суму іноземної валюти, дата 2 – це дата купівлі аналогічної суми іноземної валюти. Загальне правило полягає у тому, щоб продати іноземну валюту за більш високим курсом, ніж потім купити.

Завдання для самостійної роботи за темою 6

Питання для самодіагностики

1. Що таке міжнародне інкасо?
2. Назвіть типи інкасо. Чим вони відрізняються?
3. Обґрунтуйте зручність використання інкасової форми розрахунків з позиції експортера та імпортера.
4. Сторони-учасники, фази документарного інкасо.
5. Дайте характеристику розділам Уніфікованих правил з інкасо.
6. Що таке акредитив?
7. Назвіть типи акредитивів.
8. Сторони-учасники, фази документарного акредитиву.
9. Опишіть ключові етапи акредитивної форми розрахунків.
10. Дайте характеристику основним розділам Уніфікованих звичаїв та правил з акредитиву.

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Класифікація акредитивів.
2. Охарактеризуйте зміст інкасового доручення.
3. Які документи використовують під час угоди з акредитивом?
4. Як використовують акредитиви в розрахунках імпортери та експортери України.
5. Як використовують документарне інкасо в розрахунках імпортери та експортери України.

Теми есе

1. Порядок контролю за документами, прийнятими на інкасо та коштами під час використання документарних форм розрахунків.
2. Напрями вдосконалення використання в міжнародних розрахунках документарних форм розрахунків.

Рекомендована література: [1; 2; 6; 10; 12; 14 – 16; 21].

Тема 7. Банківське гарантування експортно-імпортних операцій

7.1. Принципи та сутність банківського гарантування.

7.2. Учасники гарантійних відносин.

Практичні завдання за темою 7

Завдання 7.1

Охарактеризуйте різні типи акредитивів. Для цього у табл. 8 у відповідні клітини залежно від умов платежу за акредитивом вставте помітки "повністю" або "частково". Помітка "повністю" означає, що платіж буде здійснено у повному обсязі. Помітка "частково" означає, що на дату пред'явлення документів заявник отримає частину грошей.

Таблиця 8

Характеристика платіжних акредитивів

Види платіжного акредитива	Умови платежу	
	після пред'явлення документів	через визначений строк після пред'явлення документів
Із платежем за пред'явленням		
Із розстрочкою платежу		
Із частковою розстрочкою платежу		

Поясніть, у яких випадках експортер згоден на акредитив з розстрочкою платежу.

Завдання 7.2

У табл. 9 у відповідні клітини вставте учасників операції "бенефіціар", "банк-емітент", "бенефіціар або третя особа" залежно від виконуваних ними функцій.

Таблиця 9

Характеристика акредитивів за строком платежу

Види акредитива	Учасники та їх функції		
	векселедавець	векселедержатель	акцептант
Акцептний			
З неоголошеною тратт			

Наведіть приклади доцільності використання акредитива з неогоціацією трат та акцептного. Розкрийте сферу застосування та особливості використання акредитивів залежно від можливості переказу. В яких ситуаціях можуть бути використані переказні акредитиви для спрощення документообігу та платежів?

Надайте рекомендації щодо використання акредитивів залежно від можливостей поновлення. В яких випадках доцільно використовувати поновлювальні та непоновлювальні акредитиви?

Рекомендації до виконання завдань 7.1 і 7.2

Для виконання завдань необхідно докладно ознайомитись з класифікацією акредитивів. Інформація щодо класифікації акредитивів міститься у матеріалах лекції, які можна знайти на сайті Персональних навчальних систем.

Акредитив з розстрочкою платежу передбачає отримання бенефіціаром платежу не проти наданих документів, а через визначений в акредитиві термін. Бенефіціар надає у банк необхідні документи та отримує письмову згоду банку-емітента здійснити платіж у визначений час. Акредитив з розстрочкою платежу не може бути дисконтований подібно до векселя, але дозволяє імпортеру стати власником відповідних документів до виникнення в нього заборгованості на визначену в акредитиві суму.

Акцептний акредитив та акредитив з неогоціацією тратт передбачає використання векселів. Завдяки використанню в конструкції акредитива векселів експортер надає відстрочку платежу імпортеру, причому такі акредитиви можуть бути підтверджені або непідтверджені, умовні зобов'язання банку за акредитивом трансформуються у безумовне вексельне зобов'язання, вексель може бути передано третім особам, дозволяє експортеру отримати достроково кошти за поставлені товари шляхом врахування векселів у банку.

Завдання для самостійної роботи за темою 7

Питання для самодіагностики

1. Принципи та сутність банківського гарантування.
2. Яким документом регламентується порядок використання міжнародних гарантій?
3. Солідарна та проста порука. Що означає акцесорний характер поруки?

4. Дайте характеристику відзивної та безвідзивної, умовної та безумовної гарантії.
5. Поясніть, чим відрізняються платіжні гарантії від контрактних.
6. Назвіть види контрактних гарантій.

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Механізм надання поруки та банківських гарантій.
2. Цілі і сфера застосування банківських гарантій.
3. Чим обумовлене використання контргарантії?
4. Охарактеризуйте контрактну гарантію конкретного виду.

Теми есе

1. Використовуючи конкретний зовнішньоекономічний контракт, запропонуйте необхідні види гарантії, складіть схему їх комплексного використання.
2. Альтернативи банківських гарантійних операцій.
3. Ризики банківського міжнародного гарантування зовнішньоекономічних операцій.

Індивідуальне завдання 3

Визначення відсотків девальвації/ревальвації іноземної валюти

1. Оберіть одну з іноземних валют країн світу. Обов'язковою умовою є неповторення валют серед студентів академічної групи.
2. Знайдіть на офіційному сайті центрального банку країни, для якої обрана валюта є національною, щомісячний офіційний курс цієї валюти щодо долара США за останні 10 – 20 років. Знайдені дані відобразіть у вигляді таблиці, як це показано на прикладі табл. 10. Обов'язково напишіть джерело інформації з посиланням на сайт.

Рекомендації до виконання індивідуального завдання 3

1. Розрахуйте річний відсоток зміни курсу валюти. Для цього необхідно скористатися формулами розрахунку відсотків девальвації (або ревальвації) валюти.
2. Результати розрахунків відобразіть у таблиці, як це показано на прикладі табл. 2.

Щомісячний офіційний курс норвезької крони упродовж 2000 – 2018 років

Роки	Місяці року												Відсоток зміни курсу валюти за рік	Назви процесу
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2000	8,0129	8,2361	8,4111	8,6081	9,0471	8,6788	8,7024	8,9556	9,2056	9,3613	9,3369	9,0662	13,15	Девальвація
2001	8,7784	8,9117	8,9742	9,0942	9,1438	9,2987	9,2636	8,9469	8,7805	8,8286	8,9192	8,9552	2,01	Девальвація
2002	8,9684	8,9484	8,8118	8,6053	8,192	7,7533	7,4641	7,5977	7,5065	7,4822	7,3094	7,168	-20,07	Ревальвація
2003	6,9038	7,0027	7,2611	7,2235	6,803	7,0015	7,2902	7,4145	7,307	7,0374	7,0068	6,7085	-2,83	Ревальвація
2004	6,8132	6,9393	6,9655	6,9242	6,8343	6,8267	6,9101	6,8435	6,8431	6,5951	6,2678	6,1321	-10,00	Ревальвація
2005	6,2604	6,3942	6,1972	6,3199	6,3671	6,4888	6,58	6,4404	6,3723	6,5212	6,6438	6,7257	7,43	Девальвація
2006	6,6405	6,751	6,6372	6,3847	6,1082	6,2216	6,2592	6,2383	6,488	6,658	6,4013	6,1741	-7,02	Ревальвація
2007	6,3688	6,1863	6,1429	6,004	6,0235	6,0061	5,7879	5,8537	5,6366	5,4097	5,4154	5,4966	-13,69	Ревальвація
2008	5,4065	5,3902	5,1265	5,0562	5,0546	5,1387	5,1041	5,3256	5,6775	6,4627	6,9198	7,0058	29,58	Девальвація
2009	6,962	6,8712	6,7813	6,6659	6,4449	6,3867	6,3534	6,07	5,9044	5,6428	5,642	5,7531	-17,36	Ревальвація
2010	5,7336	5,9168	5,9248	5,9154	6,2784	6,4768	6,2822	6,1542	6,0606	5,8365	5,9663	5,9785	4,27	Девальвація
2011	5,8547	5,7304	5,593	5,4116	5,4579	5,4446	5,457	5,4301	5,6123	5,6552	5,7454	5,8783	0,40	Девальвація
2012	5,9483	5,7117	5,7054	5,7481	5,9104	6,0199	6,0695	5,9069	5,7524	5,7096	5,72	5,6043	-5,78	Ревальвація
2013	5,5558	5,5576	5,769	5,7919	5,8238	5,869	6,0282	5,9646	5,9734	5,9562	6,0814	6,1332	10,39	Девальвація
2014	6,1666	6,1185	5,9981	5,973	5,935	6,0482	6,1955	6,1971	6,3409	6,5603	6,8081	7,2718	17,92	Девальвація
2015	7,6869	7,5941	7,9788	7,8886	7,5484	7,8082	8,1269	8,2428	8,295	8,27	8,6233	8,7008	13,19	Девальвація
2016	8,8309	8,6212	8,4937	8,2214	8,2376	8,308	8,4648	8,2981	8,203	8,1642	8,4116	8,562	-3,04	Ревальвація
2017	8,4791	8,3256	8,5093	8,5804	8,5152	8,4605	8,1669	7,8943	7,829	7,9944	8,1853	8,3147	-1,94	Ревальвація
2018	7,9092	7,8327	7,7655	7,837	8,1004	8,1134	8,1276	8,327	8,2523	8,2549	8,4698	8,6045	8,79	Девальвація

Джерело інформації – офіційний сайт банку Норвегії. – Режим доступу : https://www.norges-bank.no/en/topics/Statistics/exchange_rates/?tab=api.

3. Знайдіть серед отриманих даних роки, коли валюта девальвувала і ревальвувала найбільше. Користуючись відкритими джерелами інформації мережі Інтернет знайдіть і опишіть причини різкої ревальвації та девальвації курсу валюти відповідної країни. Обов'язково посилайтесь на первинні джерела інформації.

4. У групі аналізовані валюти не мають повторюватись.

5. Результати виконання індивідуального завдання оформіть письмово та завантажте файл на ПНС.

Рекомендована література: [1; 2; 6; 10; 12; 14 – 16; 21].

Тема 8. Банківське фінансування експортно-імпортних операцій

8.1. Види і форми міжнародного кредиту.

8.2. Міжнародний факторинг та форфейтинг.

8.3. Лізинг у фінансуванні зовнішньоекономічних угод.

Практичні завдання за темою 8

Завдання 8.1

Клієнти вашого банку, яким відкрито вкладні рахунки в іноземній валюті, звернулися з проханням здійснити такі операції з валютними цінностями. Перелічіть необхідні документи, які клієнти повинні подати в банк. Які операції буде здійснено, поясніть свою відповідь.

Клієнт 1. Зарахувати на вкладний рахунок суб'єкта господарювання 5 000 доларів США з його поточного валютного рахунку, а після закінчення строку дії договору вклад та нараховані відсотки виплатити готівкою.

Клієнт 2. Перерахувати 200 доларів з депозитного валютного рахунку фізичної особи на її поточний валютний рахунок, але ощадна книжка була втрачена.

Клієнт 3. Зарахувати на вкладний депозитний рахунок фізичної особи 100 євро, отримані готівкою від юридичної особи за виконані роботи.

Клієнт 4. Малолітня фізична особа, якій виповнилося 13 років бажає розірвати достроково договір банківського вкладу й отримати готівкою вклад та нараховані відсотки.

Завдання 8.2

За умовами контракту українське підприємство-експортер надало іноземному покупцю комерційний кредит на два роки в розмірі 70 % вартості

експортної продукції. Розрахунки здійсніть в таблиці, зробіть висновок щодо доцільності використання імпортеру та експортеру кожного з варіантів погашення кредиту.

Погашення кредиту необхідно проводити рівними внесками кожні півроку. Відповідно до умов контракту підприємство-експортер повинно виписати комплект з 4 тратт на загальну суму боргу та відсотків. Сума контракту складає 460 тис. доларів США, річний відсоток за кредитом – 8. Розрахуйте суму основного боргу, суми відсотків та загальну суму платежу затратам за трьома варіантами: а) проценти нараховуються з суми основного боргу, яка залишається після часткового погашення до дати наступного платежу; б) на суму основного боргу затратам за період від дати її виписки до дати сплати; в) відсотки нараховуються з суми основного боргу за весь строк використання кредиту з поділом суми нарахованих відсотків на рівні частини від кількості тратт.

Завдання 8.3

Вітчизняні учасники зовнішньоекономічної діяльності все частіше звертаються в обслуговуючі банки для консультації щодо особливостей застосування документарного акредитива в міжнародних розрахунках.

1. Дайте визначення видам акредитивів за підставами виконання. За допомогою табл. 11 дайте характеристику акредитивів за підставами виконання, у відповідні клітинки необхідно вставити "так", "ні" або "частково".

Таблиця 11

Характеристика акредитивів за підставами виконання

Види акредитивів за підставами виконання	Функції акредитивів			
	розрахункова	забезпечувальна	кредитна	інформаційна
Товарний				
Резервний				
Чистий				
Змішаний				

2. Розкрийте сферу застосування та особливості використання акредитивів залежно від наявності покриття. У який момент здійснюються перерахування коштів банком-емітентом виконуючому банку під час використання покритого та непокритого акредитива?

3. Подайте особливості використання акредитивів залежно від наявності підтвердження. У процесі використання підтвердженого або непідтвердженого акредитиву яку відповідальність несуть банки, що беруть зобов'язання за акредитивом (банк-емітент та виконуючий банк)?

4. Надайте рекомендації щодо використання акредитивів залежно від можливостей поновлення. В яких випадках доцільно використовувати поновлювальні та непоновлювальні акредитиви?

Завдання для самостійної роботи за темою 8

Питання для самодіагностики

1. Загальна характеристика міжнародного кредиту.
2. Міжнародний фірмовий кредит.
3. Особливості міжнародного лізингу.
4. Особливості міжнародного факторингу.
5. Охарактеризуйте форфейтування під час міжнародних розрахунків.
6. Банківське кредитування міжнародної діяльності.
7. Способи та методи нарахування відсотків під час кредитування.

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Організація спільного фінансування експортних операцій Державним експортно-імпортним банком України та міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР).

2. Міжнародний банк реконструкції та розвитку: держави-члени, акціонерний капітал і розподіл голосів.

4. Ринок єврокредитів: тенденції, структура, функції.

5. Міжнародні методики рейтингів під час проведення кредитного аналізу.

Теми есе

1. Порівняйте процедуру надання кредитів за різними кредитними лініями.

2. Загальний зовнішній довгостроковий борг України за кредитами в іноземній валюті.

3. Значення для України отримання міжнародних кредитів від МВФ.

Рекомендована література: [1; 2; 6; 10; 12; 14 – 16; 21].

4. Система оцінювання успішності роботи

Виконання кожного завдання для практичної та самостійної роботи оцінюють відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 12).

Таблиця 12

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

5.1. Основна

1. Експортно-імпортні операції [текст] : навч. посіб. – 5-те вид., перероб. та доп. / за ред. Ю. Г. Козака. – Київ ; Катовіце : Центр учбової літератури, 2014. – 348 с.
2. Лебідь О. В. Міжнародні розрахунки і валютні операції : навч. посіб. / О. В. Лебідь. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 204 с.
3. Про банки і банківську діяльність : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 16. – С. 68–70.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – С. 377.
5. Про обіг векселів в Україні : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 24. – С. 128.
6. Шталь Т.В. Международные финансы: курс лекций / Т. В. Шталь, О. О. Тищенко. – Харьков, 2013. – 158 с.

5.2. Додаткова

7. Колодізев О. М. Гроші та кредит: мультимедійне інтерактивне електронне видання комбінованого користування / О. М. Колодізев, В. Ф. Тищенко, О. І. Омельченко. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2014.
8. Методические рекомендации по использованию учебного программного продукта "Виртуальный банк" для студентов образовательно-квалификационных уровней "Бакалавр" и "Магистр" специальностей "Банковское дело" и "Финансы" всех форм обучения / сост. О. Н. Колодизев, И. Н. Чмутова, О. В. Лебедь – Харьков : Изд. ХНЭУ, 2011. – 172 с.

5.3. Інформаційні ресурси

9. Єдинообразный закон о чеках [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_216.
10. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.

11. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків в національній та іноземній валютах, затверджена Постановою Правління НБУ № 492 від 12.11.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08>.
12. Офіційний сайт Асоціації українських банків. – Режим доступу : <http://aub.org.ua>.
13. Офіційний сайт Державного комітету статистики. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
14. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <https://minfin.com.ua/ua>.
15. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
16. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна "Експортно-імпортні операції" – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=5362>.
17. Business Dictionary [Electronic sources]. – Access mode : <http://www.businessdictionary.com/definition>.
18. Data and Statistics about the U.S. [Electronic sources]. – Access mode : <https://www.usa.gov/statistics>.
19. Digital economy and society statistics – households and individuals [Electronic sources]. – Access mode : https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Digital_economy_and_society_statistics_-_households_and_individuals.
20. EU Statistics [Electronic sources]. – Access mode : <https://ec.europa.eu/eurostat/home?>
21. Financial Literacy for Everyone: Practical Money Skills [Electronic sources]. – Access mode : <http://www.practicalmoneyskills.com>.
22. Incoterms 2020 [Electronic sources]. – Access mode : <https://incoterms2020.com.ua/terms>.
23. Portal Site of Official Statistics of Japan [Electronic sources]. – Access mode : <https://www.stat.go.jp/english/>.

Зміст

Вступ.....	3
1. Індивідуальний план роботи студента.....	5
2. Загальні рекомендації до написання есе.....	10
3. Завдання для роботи за темами.....	13
Змістовий модуль 1. Організаційно-аналітичне забезпечення експортно-імпортних операцій.....	13
Тема 1. Експортно-імпортні операції: поняття та призначення.....	13
Тема 2. Документи експортно-імпортних операцій та умови постачань.....	19
Тема 3. Валютні рахунки: особливості відкриття та обслуговування.....	22
Тема 4. Міжнародні розрахунки за експортно-імпортними операціями.....	26
Змістовий модуль 2. Фінансове забезпечення експортно-імпортних операцій.....	29
Тема 5. Платіжні системи і способи платежів під час експортно-імпортних операцій.....	29
Тема 6. Документарні форми розрахунків під час здійснення експортно-імпортних операцій.....	32
Тема 7. Банківське гарантування експортно-імпортних операцій.....	35
Тема 8. Банківське фінансування експортно-імпортних операцій.....	39
4. Система оцінювання успішності роботи.....	42
5. Рекомендована література.....	43
5.1. Основна.....	43
5.2. Додаткова.....	43
5.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	43

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
і самостійної роботи студентів
спеціальності 292 "Міжнародні економічні відносини"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Лебідь** Олеся Вікторівна

Відповідальний за видання *І. П. Отенко*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2021 р. Поз. № 5 ЕВ. Обсяг 46 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р*